

וכן שאר נכסים שאינם מיוחדים לכתובתה או כתובים בה – מקחו בטל (- שיכולה היא לטרפם בשעבוד כתובתה, לאחר שימות הבעל או יגרשנה. אבל עד שתטרף – מקחו קיים, ואפילו לשיטת רש"י. כ"כ בתוס'). נכסי מלוג – המקח קיים, שאין כאן איבה אם תמנע מלמכרם, מלבד לדעת רבי אלעזר, כיון שאינם שייכים לאחד מהם ביחוד – אין תוקף למכירתם.
 (שיטת הר"ף ועוד ראשונים, שאם קבלה מעות – המקח קיים. והובאה שיטה זו ברמ"א – אה"ע צ, יז).
 ב. בנכסים שלו, שייחד לה לכתובתה או כתבם בה – יכולה לטעון כן, אבל נכסי מלוג – מכירתה מכירה. (מלבד לדעת ר' אלעזר – אין תוקף למכירתה. – כן הוא לפי רשב"ם. ויש סופרים שאפילו לר' אלעזר יכולה היא למכור לבעל. – ע' ריטב"א).

דפים נ – נא

צח. מה דינה של חזקה-קרקעות באופנים הבאים:

- א. אדם המחזיק בקרקע וחופר בה בורות שיחין ומערות.
  - ב. בעל בנכסי אשתו.
  - ג. אדם זר בנכסי אשת איש.
- א. תלוי הדבר בשני ההסברים שבגמרא, אם יש לו חזקה לאלתר, מדשתק הלה ולא מיחה, או צריך ג' שנים. – כן פרש הרשב"ם. (והרמב"ן ועוד פרשו בסוגיא באופן אחר, ולפי"ז לעולם צריך ג' שנים. וכן עולה מדברי הפוסקים, שלהלכה בעיני ג"ש).
- ב. אין לו חזקה. ואולם אמרו לתירוץ אחד, שאם חפר בה בורות (והשדה אינה עשויה לכך. רשב"ם) – הרי זו חזקה. (וכן הביא הרמ"א קמט, ט. אבל שיטת הרמ"ה (הובאה בטור חו"מ קמט. וכן משמע בהדושי הריטב"א. וכן נקט הב"ח. וע"ע בחו"א חו"מ לקוטים יג, טז), שזה דוקא אם סילק עצמו מנכסיה, אבל אם לא סילק – אין לו חזקה אפילו בחפירת בורות. ומהרמב"ם (טוען, יג) נראה שפרש הסוגיא באופן אחר – ע' חו"א חו"מ לקוטים יג, טז).
- ג. רב אמר שאין מחזיקין בנכסיה, ודייני גולה (שמואל וקרנא. רשב"ם, וערש"ש) אמרו: מחזיקין. ואף רב מודה כאשר החזיק עוד בחיי הבעל והמשיך להחזיק ג' שנים לאחר מותו, שיש לו חזקה, ויכול לטעון, את מכרת לבעלך והבעל מכר לי. ונאמן ב'מיגו' שהיה אומר 'ממך קניתי'. (הלכה כרב. אה"ע פז, ב).
- (וכתבו ראשונים, אפילו אם סילק הבעל את עצמו מאכילת פירות – אין חזקה בנכסי אשת איש, שאינה מוחה, לפי שסומכת על בעלה, שהרי הוא יורשה. ומשמע שאם סילק עצמו גם מירושתה – יש חזקה בנכסיה. כ"כ בחלקת מחוקק פז סק"ד ובסמ"ע קמט, ט).

דף נא

- א. המוכר קרקע לאשתו – האם קנתה אותה, ומי אוכל פירות?
  - ב. הנותן מתנה לאשתו – למי שייכת זכות אכילת פירות?
  - ג. לוח מן העבד ושחררו, מן האשה וגרשה – האם חייב לשלם, ומדוע?
- א. למסקנת הסוגיא, אם המעות שנתנה היו טמונים – לא קנתה, שיכול לומר שלא עשה אלא כדי לגלות המעות ולא נתכוין למכירה.
 (ובאותן מעות ילקח קרקע והוא אוכל פירות, כדין נכסי מלוג. רמב"ם. וי"א שנאמן לטעון 'שלי הם' – ע' פוסקים אה"ע פה, ט).

ובמקום שקונים בכסף לבדו, ונתנה לו כסף ואח"כ נתן לה שטר – קנתה. הגהות אשרי. ומהתוס' אין נראה כן. עוד נראה מהסוגיא, שה"ה במוכר לה שדהו מפני רעתה, שאו קונה בשטר לבד, וכתב ונתן לה שטר – קנתה). ובמעות שאינם טמונים – קנתה, ובעל אוכל פירות. (ולדעת ר' אבא, ר' אבהו וכל גדולי הדור, לשיטת רשב"ם – אינו אוכל פירות, כמתנה. ואין הלכה כן).

ב. נחלקו האמוראים אם נותן בעין יפה ואין לו זכות אכילת פירות, או לא. והסיקו להלכה שאין הבעל אוכל פירות. (ואולם, אותם פירות דינם כנכסי מלוג, ויילקח בהם קרקע והבעל יאכל פירות. עתוס' ועוד).

(וכתבו הראשונים (ר"ת, רא"ש וש"פ – שם), שאע"פ שאין הבעל אוכל פירות, אינה יכולה למכרם, שהרי יש לו זכות ירושה. ובשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"א קד) כתב שאם לא ידע הבעל שהוא יורשה, או אף כשידע דין ירושת הבעל, אך לפי דין המלכות יכולה היא ליתן לאחרים מה שקבלה ממנו, הרי כשנתן לה, נתן על דעת שתוכל ליתנה לאחרים, ושוב רשאת לעשות כן גם מדין תורה).

ג. אינו חייב לשלם, (וכ"ש אם לא גרש ושחרר. תוס'), לפי שיכול לטעון שלא היתה זאת הלוואה, אלא נתכונתי לגלות מעותי, ושלי הם. (וי"א, דוקא במעות טמונים, אבל אם לא היו טמונים – משלם לה. תוס', רא"ש, רשב"א. וכ"פ הרמ"א – פו, ב. ודלא כהרמב"ם ושו"ע. וע' חו"א חו"מ לקוטים ה – בירור השיטות).

דף נב

ק. מה דין קבלת פקדונות מאשת איש, מעבד או מקטן?

אין מקבלים מהם פקדונות, שמה אינו שלהם. ואם קיבל מן האשה – יחזיר לה. (יש ראשונים שפרשו שיכול להחזיר לבעל, אם רוצה). מתה – יחזיר לבעלה, שהוא יורשה, (ואם אין לה בעל עתה, מחזיר ליורשיה). אמרה בשעת מותה לתתם לפלוני – אם היא נאמנת עליו – נותן כפי שאמרה. ואם לאו – לבעלה (או ליורשיה, כנ"ל). (ואם אמרה שלא בשעת מותה לתתם לפלוני – מתוך שיכולה לקחתם בעצמה וליתנה לפלוני, נאמנת בדבריה, ומחזירים לאותו פלוני. ודוקא בשעת מיתתה שאין בידה ליטול ולתת, אינו חייב ליתנם לפלוני, כנזכר. כן היא שיטת התוס', וכ"פ הרמ"א אה"ע פו, א. והב"ש שם צידד שלפי שיטת הרמב"ם אפשר שאינה נאמנת. היתה נושאת ונותנת בתוך הבית, כתבו התוס' שאינה נאמנת לומר שלי הם או של פלוני. וכ"ה ברא"ש ובטוש"ע. וע' חלקת מחוקק פו סק"ו. ומה שתמה על הריב"ש, כבר קדמו בתשב"ץ ח"א נט).

קבל מן העבד – יחזיר לו. ואם מת, גם אם נשתחרר קודם שמת – מחזיר לרבו (רשב"ם). ובתורי"ד חלק על כך, שכיון שאילו היה חי, היה מחזיר לעבד, עתה שמת – מחזיר ליורשיו).

קבל מן הקטן (שלא הגיע לעונת הפעוטות. רשב"א ועוד) – יעשה לו סגולה. (– דבר שהקטן קיימת ויש בו שימוש או שאר פירות. כגון ספר-תורה או דקל), ולא יחזיר לו, שאינו משומר אצלו. (ואם החזיר לו – כתב הרמב"ן שפטור מלשלם).

קא. אחד מן האחים שהיה נושא ונותן בתוך הבית, (וכן האשה שהיא נושאת ונותנת בבית), והיו שטרות חוב או שטרי מקח רשומים על שמו – האם יכול לטעון שהם ממונו הפרטי או לא?

נחלקו בדבר רב ושמואל. לדעת רב, (וכן הלכה, דתניא כוותיה, וכמותו נקטו כמה אמוראים), עליו להביא ראיה לדבריו. ואמר רב חסדא: לא שנו אלא שאין חלוקים בעניניהם הממוניים, ואפילו בעיסתם בלבד, שלא ידוע לנו על קיומו של ממון נפרד השייך לו ולא לשאר האחים, אבל אם חלוקים אפילו בעיסתם בלבד, נאמן בדבריו, שהרי אפשר שקימוץ מעיסתו וחסך לו ממון. (ואפילו אם טוען שקיבל ירושה מאמו ולא מקימוץ בעיסתו, נאמן ב'מיגו'. תוס').